

בס"ד
שבוע פרשת צו
 במוצאי שבת אפשר לומר ברכת הלבנה לפי כל המנהגים.

בתחלת השנה למדנו על מצות הקהל, מצוה מיוחדת אשר לא קימנו השנה, מפני שעדין לא זכינו שרב עם ישראל יתגורר בארץ ישראל. לפני פסח נזכה לקיים מצוה נדירה ביותר - לברך ברכת החמה. השבוע נלמד על הברכה המיוחדת הזאת ואת דיניה.

הלכה

יום

ברכת החמה

מהי ברכת החמה?

השנה יש לנו הזדמנות לקיים מצוה נדירה ביותר - **ברכת החמה**. מברכים ברכה זו פעם ב-28 שנים (!), בשעה שהחמה נמצאת במקום שבו היתה ביום הרביעי של בריאת העולם.¹
 מברכים **"ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם עושה מעשה בראשית"**. יש בברכה זו שבח גדול לה' על העולם אשר ברא והיא מבטאת את אמונתנו בבריאת העולם.
 נוהגים להוסיף פסוקים ומאמרי חז"ל שונים לפני הברכה ואחריה.²
 האם נשים מברכות את ברכת החמה? יש אומרים שנשים מברכות את ברכת החמה ויש אומרים שנשים לא מברכות את ברכת החמה.³ ולכן אשה תנהג כמנהג קהילתה או תשאל שאלת רב בנושא זה. יש פוסקים שהציעו שנשים תשמענה את הברכה מפי שליח הצבור.⁴

ב מתי מברכים את ברכת החמה?

כפי שלמדנו, מברכים את הברכה פעם ב-28 שנים. התאריך שמברכים בו את הברכה, הוא השמונה באפריל.⁵ השנה תאריך לועזי זה חל בי"ד בניסן, ערב פסח. יש לברך את הברכה בבקר פשוטים את החמה.⁶ רצוי להזדרז ולברך ברכה זו מקדם בבקר, ולכן רבים נוהגים להתפלל תפלת שחרית ביום זה עם הנץ החמה ומיד לאחר מכן לברך את ברכת החמה.
 נהגו לברך את ברכת החמה ברבים,⁷ כדי להגדיל את השבח לה'.⁸ השנה לא יתקיימו אסיפות גדולות במיוחד מפני שמברכים את הברכה בערב פסח וחייבים להספיק לבער את החמץ ואת שאר ההכנות לחג.
 עד מתי אפשר לברך את ברכת החמה? יש לברך את ברכת החמה עד 3 שעות ביום.⁹ לאחר זמן זה, יש אומרים שאפשר להמשיך לברך כרגיל עד חצות היום, ויש אומרים שאפשר להמשיך לברך בלי שם ה' עד חצות.¹⁰

הירח, אבל שומרים את החגים שלנו בעונות הנכונות ועל מסגרת שנת השמש על ידי הוספת חודש בעיבור השנה מידי כמה שנים. לכן, אפילו החגים התלויים בעונות, כגון פסח, נקבעים על פי הלוח שלנו, כי הלוח עצמו מאחד בתוכו את שנת הירח ושנת השמש. ברכת החמה תלויה רק בחמה, ולא בחדשי הירח, כי מדובר במיקום של השמש, בלי להתחשב בירח כלל.
 6. ביום מעונן כאשר לא רואים את החמה, אין לברך בשם ומלכות אע"פ שאור השמש ניכר. אם העננים דקים ורואים את השמש דרכם, מברכים גם בשם ומלכות. יחוו"ד די"י אות ז'
 7. משאת בנימין בשאלה של ס"י ק"א, דבר משה א' י"ח.
 8. כה"ח רכ"ט ס"ק י"ג.
 9. זמן קריאת שמע, ויש שהסתפקו להחשיב את הזמן מעלות השחר, אשל אברהם ס"י רכ"ט.
 10. מ"ב ס"י רכ"ט ס"ק ח' מביא דעות הפוסקים שסוברים שאפשר לברך בשם ומלכות עד חצות. כה"ח ס"י רכ"ט ס"ק ט"ז, יחוו"ד די"י אות ז' אות ב' ועוד סוברים שמשום ספק ברכות להקל יש לחוש לדעות המחמירים ולברך ללא שם ומלכות.

מקורות-
 1. רש"י ברכות נ"ט.
 2. לנוהגים לומר עלינו לשבח לאחר ברכת החמה, אין להשתחוות אל מול הירח, אלא לצדדים. יחוו"ד די"י אות י"ב.
 3. חת"ס כותב שהמנהג הוא שנשים לא מברכות, ויש להמשיך לנהוג כן, למרות שהוא יודע את טעם המנהג, שו"ת או"ח סי' נ"ו. אחרים הציעו טעמים שונים למנהג זה, ופוסקים אחרים כתבו בפשיטות שנשים יכולות לברך. ראה סיכום הדעות בשו"ת יחו"ד סי' י"ח הע"ח.
 4. בא"ח שנה א' עקב סעי' י"ט. יחוו"ד די"י אות ו' ובהערה שם. יש מקומות שכל הציבור (לא רק הנשים) נוהג לשמוע את הברכה מפי שליח הציבור ולענות אמן.
 5. יום ברכת החמה קבוע בלוח היוליאני ב-26 במרץ, אך בלוח הגרגוריאני יום זה משתנה בכל כמה מחזורים. ולכן בשנת 2121 בלוח הלועזי יום הברכה יהיה ב-9 באפריל, ובשנת 2205 ב-10 באפריל.
 מדוע ברכת החמה נקבעה לפי התאריך הלועזי? כמעט כל המצוות שלנו תלויות בלוח העברי. בעבר למדנו שהלוח העברי הוא שילוב של שנה על פי הירח, והשנה על פי השמש. אנחנו חוגגים את החגים על פי חדשי